

1. Odpoveď ministra hospodárstva Slovenskej republiky Ľ. Jahnátka na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky M. Gibalovej vo veci nadmerného výskytu nebezpečných výrobkov na trhu Slovenskej republiky, zdĺhavého procesu kontroly výrobkov a nedostatočného sankcionovania predajcov nebezpečných výrobkov

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Lubomír Jahnátek
minister

Bratislava 2. januára 2007
Číslo: 85 /2007-1000

Vážená pani poslankyňa,

listom zo dňa 14. decembra 2006 ma interpelujete vo veci nadmerného výskytu nebezpečných výrobkov na trhu Slovenskej republiky, zdĺhavého administratívneho procesu kontroly výrobkov a zhovievavého alebo žiadneho sankcionovania subjektov, ktoré nebezpečné výrobky uvedú alebo predávajú na trhu Slovenskej republiky.

Úvodom mi dovoľte poďakovať Vám za Váš záujem o otázky ochrany spotrebiteľa. Aj keď vo svetle iných dôležitých otázok slovenskej ekonomiky sa zdá otázka ochrany spotrebiteľov a ich zdravia marginálnou, ide o otázky, ktoré sa bezprostredne dotýkajú všetkých občanov Slovenskej republiky.

Súhlasím s Vaším názorom o nadmernom výskyte nebezpečných výrobkov a to nielen na národnom trhu Slovenskej republiky, ale všeobecne na jednotnom trhu EÚ. Aj z toho dôvodu bol vytvorený na úrovni Európskej komisie systém rýchlej výmeny informácií o nebezpečných potravinárskych výrobkoch na jednotnom trhu EÚ (RAPEX), v rámci ktorého je ich vyhľadávaniu venovaná mimoriadna pozornosť.

Je však potrebné brať do úvahy zásady voľného pohybu tovaru v rámci jednotného trhu EÚ, t.j. že výrobky legálne vyrábané alebo obchodované v jednej krajine sa môžu v zásade voľne pohybovať v celom Spoločenstve. Nepotravinárske výrobky rozdeľujeme do dvoch skupín podľa toho, či požiadavky na ne kladené sú v rámci únie zharmonizované, alebo nie. V harmonizovanej oblasti je označenie výrobku značkou zhody „CE“ dôkazom, že výrobok bol podrobený príslušným postupom posudzovania zhody zo strany výrobcu ako hlavného zodpovedného za jeho bezpečnosť. V neharmonizovanej oblasti, do ktorej patria aj textilné výrobky, nie sú vo všetkých parametroch určené jednotné kritériá na posudzovanie ich bezpečnosti.

Výskyt nebezpečných výrobkov na trhu a prijatie opatrení zo strany Slovenskej obchodnej inšpekcie vo veci zákazu umiestňovania takýchto výrobkov na trhu alebo ich stiahnutia z trhu je potrebné ponímať v dvoch rovinách:

- Rovina hlásení z RAPEX-u o výskyte nebezpečných výrobkov v niektorom z členských štátov

V uvedenom prípade je obsahom notifikácie presný popis výrobku, jeho fotodokumentácia, popis vady, ktorá spôsobuje riziko ohrozenia zdravia, identifikácia výrobcu, resp. distribútora.

Takéto notifikované hlásenie znamená, že v niektorom členskom štáte už na základe celého procesu overovania a dokazovania je preukázané, že výrobok je nebezpečný. V tomto prípade orgán

dozoru zahájí kontrolné akcie za účelom overenia, či sa takýto výrobok nachádza na našom národnom trhu. V prípade jeho výskytu vydá zákazové opatrenie na mieste, nakoľko tento výrobok už nemusí podrobovať opakovaným skúškam a súčasne je predávajúcemu uložená povinnosť informovať o riziku spotrebiteľov s možnosťou vrátenia tovaru a vrátenia peňazí spotrebiteľovi za nakúpený tovar. Ústredný inšpektorát SOI na svojej webovej stránke a prostredníctvom médií informuje okamžite o výskyte takéhoto výrobku a po tomto verejnom oznámení sa každý jeho predaj, kdekoľvek na národnom trhu, považuje za porušenie zákona z dôvodu predaja nebezpečného výrobku aj s následnou sankciou. Súbežne s týmto administratívnym procesom SOI postupuje každý prípad orgánom činným v trestnom konaní pre podozrenie zo spáchania trestného činu.

- Rovina bežne vykonávanej kontrolnej a dozornej činnosti na národnom trhu

Pri bežných kontrolách alebo plánovaných tematických kontrolách orgán dozoru zistí na trhu výrobok, pri ktorom má dôvodné podozrenie, na základe odborných znalostí a skúseností, o jeho nebezpečnosti.

V uvedenom prípade je kontrolný orgán oprávnený odobrať vzorku na preskúšanie potenciálne nebezpečného výrobku. Z dôvodu hospodárnosti a efektívnosti je SOI povinná narábať so vzorkami tak, aby všetky náklady spojené s vykonaním skúšok boli čo najnižšie (výber skúšobne a hromadný odvoz vzoriek). Až do vydania protokolu o skúške nie je možné prijať žiadne opatrenia na zablokovanie voľného pohybu tovaru. **Ak sa podozrenie preukáže** a zo strany kontrolovaného subjektu nedôjde k prijatiu dobrovoľných opatrení k okamžitej ochrane trhu, **dozorný orgán pristúpi k uloženiu opatrení na mieste, ktorými je od tejto chvíle národný trh chránený.** Súbežne prebieha došetrovanie prípadu až po identifikáciu hlavného zodpovedného. Všetky tieto údaje sú nevyhnutné k vyplneniu notifikačných formulárov do systému RAPEX. Ak by čo len jeden chýbal, Európska komisia hlásenie neprijme.

Čo sa týka výrobcu, jeho autorizovaného zástupcu, alebo inej osoby v distribučnom reťazci, musia byť nápravné opatrenia realizované v závislosti od stupňa zodpovednosti a musia byť v súlade so zásadou proporcionality. **V rámci zásad jednotného výkonu trhového dozoru EÚ sa v Smernici o všeobecnej bezpečnosti výrobkov presadzuje zásada prijímania dobrovoľných opatrení kontrolovanými subjektami.** Táto smernica je v našom právnom poriadku implementovaná do zákona

č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v platnom znení. V súlade s touto zásadou je koncipovaný aj zákon č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa, v súlade s ktorým sa ukladajú sankcie až po nesplnení opatrení na mieste, príp. ochranných opatrení uložených v správnom konaní.

Vo väzbe na Vaše konštatovanie, uvedené na str. 2 Vášho listu (3. odstavce) že pri Vami šetrených 8 prípadoch nebola uložená ani jedna pokuta podľa zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa je potrebné konštatovať, že išlo o výrobky, ktoré síce ohrozovali zdravie spotrebiteľov, ale nebolo dokázané poškodenie zdravia spotrebiteľov a predajcovia, rovnako tak distribútori a výrobcovia prijali dobrovoľné opatrenie na pozastavenie predaja výrobkov, resp. stiahnutie výrobkov z trhu a informovali spotrebiteľov o nebezpečnosti týchto výrobkov s možnosťou vrátenia tovaru ako aj vrátenia peňažnej čiastky za zakúpený tovar. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na platnosť zákona č. 294/1999 Z. z. o zodpovednosti za škody spôsobené vadným výrobkom. Na základe tohto zákona si môže

vymáhať prostredníctvom súdu náhradu spôsobenej škody každý, kto preukáže príčinnú súvislosť spôsobenej škody a vadného výrobku. Predmetný zákon v plnom rozsahu implementuje Smernicu 85/374/EHS týkajúcu sa náhrady škody spôsobenej vadným výrobkom.

Iná situácia je v prípade, ak predávajúci poškodzuje spotrebiteľa nesprávnym účtovaním cien výrobkov, neoznačením výrobku cenou, predajom výrobkov po dobe spotreby a pod. (v liste uvádzate rozhodnutie SOI P/0321/04/05), čo je evidentné porušenie povinností predávajúceho zo zákona č. 634/1992 Zb. v znení neskorších predpisov o ochrane spotrebiteľa. Pokiaľ za bezpečnosť výrobkov zodpovedá v prvom rade výrobca, splnomocnený zástupca, príp. dovozca, za nesplnenie si povinností v oblasti ekonomických záujmov spotrebiteľa zodpovedá predávajúci, ktorý tieto skutočnosti priamo svojou činnosťou ovplyvňuje. Preto nie je možné porovnávať postup kontrolného orgánu v prípade ochrany ekonomických záujmov a pri výkone trhového dozoru z hľadiska bezpečnosti výrobkov.

V prípade odobratia vzorky pri bežnej alebo plánovanej kontrole (pri podozrení na nebezpečenstvo výrobku) cez preskúšanie výrobku až po prijatie nápravného opatrenia poukajete vo svojej interpelácii na neprimerane zdĺhavý a ťažkopádny proces.

V tabuľke, ktorá je prílohou interpelácie, je vypočítaná časová etapa od odobratia vzorky až po odoslanie notifikácie do systému RAPEX. V rámci celého časového úseku je najdlhšou etapou etapa od odobratia vzorky cez vypísanie a vyhodnotenie ponukového konania na vykonanie skúšky výrobku po zaslanie vzorky do autorizovanej skúšobne (od 22 dní po 54 dní) a etapa od doručenia protokolu z autorizovanej skúšobne po došetrenie na úrovni príslušného Krajského inšpektorátu SOI (od 3 dní do 65 dní).

Tak, ako bolo konštatované už vyššie, z dôvodu hospodárnosti a efektívnosti vynakladania finančných prostriedkov je SOI povinná narábať so vzorkami tak, aby všetky náklady spojené s vykonaním skúšok boli čo najnižšie (výber skúšobne a hromadný odvoz vzoriek), kde rozhodujúcim kritériom ponukového konania pre výber autorizovanej osoby/skúšobne je cena. Súhlasím s Vami, že etapa od odobratia vzorky výrobku na trhu po jej odoslanie na skúšky do skúšobne je v niektorých prípadoch dlhá. V spolupráci so Slovenskou obchodnou inšpekciou bude MH SR hľadať racionalizačné opatrenia na jej skrátenie.

Problematickejšia z pohľadu možného zdynamizovania postupu a skrátenia času na vybavenie je etapa došetrovania na úrovni Krajského inšpektorátu, pretože ide o proces došetrovania od predávajúceho, u ktorého bol vykonaný odber vzorky, až po došetrenie k hlavnému zodpovednému, t.j. výrobcovi, dovozcovi, resp. splnomocnencovi výrobcu alebo dovozcu, ktorý je v mnohých prípadoch značne komplikovaný. Aj v tomto prípade prehodnotíme celý proces z pohľadu možného skrátenia času došetrovania jednotlivých prípadov.

Vážená pani poslankyňa, je potrebné konštatovať, že Slovenská obchodná inšpekcia v rámci systému RAPEX dosahuje veľmi dobré výsledky, o čom svedčí aj skutočnosť, že z Vami náhodne vybraných 8 nebezpečných výrobkov na národnom trhu SR boli 2 výrobky zistené na základe notifikácie RAPEX a 6 výrobkov na základe vyhľadávacej kontrolnej činnosti samotnej SOI. V ročnom priemere roku 2005 išlo o 22 nebezpečných výrobkov na základe notifikácie RAPEX a 35 výrobkov na základe výsledkov vlastnej kontrolnej činnosti; v roku 2006 - 16 RAPEX a 62 vlastných kontrolných zistení. Každá notifikácia je dlhodobá

sledovaná, o čom svedčí aj Vami vybraný príklad výrobku, ktorý bol nájdený na našom trhu po 20 mesiacoch od jeho oznámenia a to napriek tomu, že v čase jeho notifikovania sa na trhu nenachádzal. Dlhodobu je činnosť Slovenskej obchodnej inšpekcie zo strany RAPEX pri vyhľadávaní nebezpečných výrobkov hodnotená pozitívne.

Čo sa týka platnej legislatívy v oblasti ochrany spotrebiteľa je v súčasnom období v legislatívnom procese nový návrh zákona o ochrane spotrebiteľa. Nadväzne na nový zákon je pripravené aproximačné nariadenie, ktoré implementuje komplexne Smernicu o všeobecnej bezpečnosti výrobkov.

V rámci informovania verejnosti je nezanedbateľným faktom, že webová stránka SOI patrí medzi najnavštevovanejšie, čo vyplýva z toho, že sa na nej nachádzajú informácie pre bežného spotrebiteľa, ale hlavne z toho, že je to miesto, kde sa po prvýkrát dá zistiť, ktoré výrobky sú nebezpečné na národnom ale aj jednotnom trhu únie. Tieto informácie slúžia aj podnikateľskej verejnosti, čo je tiež forma ochrany trhu. Navyše SOI ročne publikuje vyše 800 odborných príspevkov v rôznych médiách.

V záujme zvýšenia informovanosti spotrebiteľov o výskyte nebezpečných výrobkov na vnútornom trhu a to aj s ohľadom na zatiaľ nie dostatočné vybavenie obyvateľov a domácností počítačmi s možnosťou ich pripojenia na internet, bude MH SR v spolupráci so SOI pokračovať v poskytovaní aktuálnych informácií o nebezpečných výrobkoch prostredníctvom verejnoprávných médií.

Záverom mi dovoľte poďakovať za Vašu iniciatívu pri efektívnom riešení spotrebiteľských záležitostí.

S pozdravom

Vážená pani
Monika Gibalová
poslankyňa
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava